

Vergaderjaar 2024–2025

32 802

Toepassing van de Wet open overheid

Nr. 127

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 mei 2025

Op 22 mei heeft de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verzocht om een reactie op het advies van het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) na bemiddeling op het verzoek van Follow the Money, NRC en Omroep Gelderland inzake intrekking Woo-besluit RVO.¹ Het beschermen van persoonlijke gegevens van boeren is voor mij een belangrijk thema. Ik wil deze brief dan ook benutten om aan te geven hoe ik om wil gaan met de openbaarmaking van informatie die raakt aan boerenbedrijven. Ten slotte geef ik via deze brief ook een reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om in te gaan op het Follow the Money-artikel met betrekking tot openbaarmaking persoonsgegevens van boerenbedrijven.²

Er worden bij mijn ministerie en uitvoeringsorganisaties regelmatig verzoeken op grond van de Woo ingediend om informatie over agrarische ondernemers openbaar te maken. Veel van deze gegevens worden door boeren in Nederland aangeleverd via de Gecombineerde Opgave. Boeren zijn er vaak niet van op de hoogte dat gegevens openbaar kunnen worden gemaakt.

Bij ingediende Woo-verzoeken, zoals die van Follow the Money, wordt er direct of indirect naar de adressen van deze bedrijven gevraagd door bijvoorbeeld te vragen naar locaties van stallen. Veel agrarische ondernemers wonen en werken op hetzelfde terrein. Openbaarmaking van deze data betekent dus dat hun woonadres, waar ze met hun families wonen, ook openbaar gemaakt worden. Dit heeft grote impact op boeren en hun families en daarom vind ik dit een serieus probleem.

¹ Kenmerk 2025Z09767/2025D22810.

² Kenmerk 2025Z00912/2025D02271.

Op dit moment worden boeren vaak beperkt geïnformeerd dat hun gegevens openbaar gemaakt worden, bijvoorbeeld alleen via een publicatie in de Staatscourant. Daardoor zijn deze boeren er vaak niet van op de hoogte dat de periode loopt waarin er gelegenheid is om via een zienswijzenprocedure bezwaar te maken. Ik vind dat zeer onwenselijk. Juist omdat het gaat om woonadressen vind ik dat betrokkenen proactief en persoonlijk op de hoogte moeten worden gesteld dat een Woo-verzoek loopt over openbaarmaking van hun gegevens, en van de periode waarin ze de gelegenheid hebben om bezwaar te maken. De gevolgen van openbaarmaking kunnen aanzienlijk zijn. Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) heeft hier een meldpunt voor opgericht waaruit is gebleken dat boeren regelmatig last hebben van dreigbrieven, ongewenste bezoeken en vandalisme, zoals ook beschreven is in een NOS-artikel hierover. Ik wil daarom transparant zijn naar boeren toe over wat er met hun gegevens gebeurt. Ik wil dat ze actief worden geïnformeerd over Woo-verzoeken die betrekking hebben op gegevens die herleidbaar zijn naar individuele bedrijven, en over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. De betrokken boeren zal ik daarom, middels een brief, actief informeren over deze verzoeken en de zienswijzemogelijkheid. Dit is ook de reden dat ik tijdens de rechtszaak, genoemd in het Follow the Money-artikel, heb aangegeven dat ik de zienswijze op het Woo-verzoek wilde herzien.

ACOI

Zoals al genoemd wil ik ervoor zorgen dat iedere betrokken boer kan weten dat zijn of haar data openbaar worden gemaakt en de kans heeft daar een zienswijze tegen in te brengen. Recent is er in het kader van een bemiddelingstraject bij het ACOI met de betrokken journalisten gesproken over bovenstaande casuïstiek. Tijdens de bemiddeling is het niet gelukt om de bezwaren weg te nemen. Op 19 mei 2025 heeft het ACOI zijn advies openbaar gemaakt. De Kamer heeft mij op 21 mei 2025 verzocht om voor het stikstofdebat te reageren op het onderzoek van het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding.

In het advies geeft ACOI twee adviezen en een aanbeveling. Het ACOI adviseert om zo snel mogelijk een beslissing(en) te nemen op het bezwaar en af te zien van de voorgenomen zienswijzeprocedure. Ik houd mij uiteraard aan geldende wet- en regelgeving, en hecht tegelijkertijd grote waarde aan de manier waarop we met agrarisch ondernemers omgaan. Het gaat hier om bedrijfsgegevens waarvan de openbaarmaking en de zienswijzenperiode in het verleden is aangekondigd via de Staatscourant. Ik vind dat daarmee onvoldoende inzet is gepleegd om de betrokkenen proactief te informeren. Voor deze agrariërs en hun gezinnen is het werkadres vaak ook meteen hun adres waar zij wonen met hun gezin. Deze boerengezinnen krijgen door dreigbrieven, ongewenste bezoekers en vandalisme al regelmatig te maken met een gevoel van onveiligheid op het erf. Aldus is het voorstelbaar en zeer begrijpelijk dat openbaarmaking bij betrokkenen leidt tot zorgen. Het ACOI merkt in zijn aanbeveling ook terecht op dat de sociale veiligheid van boerengezinnen een belangrijk onderwerp is. Daarom kies ik voor een uitgebreidere procedure. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om betrokken agrariërs en hun gezinnen volwaardig in de gelegenheid te stellen om een zienswijze in te dienen. In de regel is het bij Woo-verzoeken van een kleinere omvang de werkwijze dat betrokkenen actief en persoonlijk worden geïnformeerd. Ik vind dat boeren niet moeten worden benadeeld door het feit dat zij toevallig onderdeel zijn van een omvangrijk Woo-verzoek in plaats van een kleiner Woo-verzoek. Daarom ga ik omvangrijkere verzoeken op eenzelfde manier behandelen. Een

procedure waarbij belanghebbenden van tevoren geïnformeerd worden en die recht doet aan de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Als structurele oplossing adviseert ACOI daarnaast om in te zetten op actieve openbaarmaking die recht doet aan alle belangen. Een vorm van actieve openbaarmaking kan zorgen dat boeren vooraf geïnformeerd zijn en de mogelijkheid hebben om een zienswijze in te dienen. Daarnaast voorkomt actieve openbaarmaking dat de procedure voor ieder verzoek opnieuw doorlopen moet worden. Tegelijkertijd zijn er verschillende belangen waar recht aan moet worden gedaan. Om die reden zal ik een verkennend gesprek organiseren met de agrarische sector en vertegenwoordigers van de journalistiek en wetenschap. In zo'n gesprek kan worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn om in de toekomst te komen tot een manier van beschikbaar stellen die recht doet aan de verschillende belangen.

Ten slotte doet het Adviescollege een dringende aanbeveling om (online) intimidatie, bedreiging en agressie in de landbouwsector te onderzoeken voor een adequate aanpak ervan. Dat onderzoek zou tegelijkertijd tot doel moeten hebben om te kunnen sturen op het voorkomen hiervan, en te investeren in (een gevoel van) sociale veiligheid van deze specifieke sector. Ik onderschrijf de aanbeveling van het ACOI. Om te bepalen waar verder onderzoek nodig is, ga ik in gesprek met de belangenbehartigers uit de agrarische sector.

De Woo

Ik wil ten slotte benadrukken dat de Woo een belangrijk onderdeel is van onze democratische rechtsstaat en ik hecht veel waarde aan een transparante overheid. Openbaarheid van overheidsinformatie is een groot goed. Tegelijkertijd rust op de overheid de zorgplicht om mensen te beschermen tegen uitwassen als intimidatie en bedreiging. Tijdens het afgelopen commissiedebat Wet Open Overheid (Kamerstuk 32 802, nr. 106) heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aangegeven vanuit haar stelselverantwoordelijkheid een brief te sturen over hoe de openbaarmaking van dergelijke gegevens zich verhoudt tot internationale afspraken en regelgeving en hoe omliggende landen hiermee omgaan. In het commissiedebat is eveneens toegezegd om het ACOI om zonodig een algemeen advies te vragen over de omgang met emissiegegevens en de bescherming van privacy. Daarnaast wordt eind 2025 de wetsevaluatie van de Woo opgestart, waarbij ook nog gekeken kan worden hoe dit punt zich daartoe verhoudt. Ook wil ik vanuit mijn ministerie samen met BZK in gesprek met de agrarische sector over het mitigeren van de negatieve neveneffecten van openbaarmaking.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma